

„Soča“ izhaja vsak petek in velja po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.
Pol leta „ 2.
Četrt leta „ 1.

Pri omenjenih in tako tudi pri „po slavicah“ se plačuje za navadno tristo p no vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnicah na Starem trgu in v Nanski ulici.

Dopisi naj se pošiljajo vredništvu naročnina pa opravniku „Soča“, d. g. Andreju Tabaj-u Via Canonica N. 8 v St. Roku v Gorici.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delavcem in drugim nepremožnim se naročnina sniža, ako se oglase pri opravištvu.

Naše pravosodstvo.

I.

„Justitia regnorum fundamentum“ (pravica je stebler kraljestvom) je zapisano nad uhodom v cesarjev dvor na Dunaji; te zlate besede je bil dal zapisati pokojni cesar France kot prvi cesar Avstrije, in celi čas svojega dolgoletnega vladanja je tudi to načelo spolnjeval. Če to načelo velja za absolutne vlade, veljati mora tudi za vstavne vlade, in pri teh še v ostrejšem pomenu, ker v vstavnem življenju je večja nevarnost, da bi se gledé na različne stranke v parlamentih ne zaneslo strankarstvo in pristranost tudi v pravosodne oblasti.

Pravosodje mora pa biti na vsaki način objektivno in nepristransko, naslanjati se mora le na resnico in postavo, ne gledé na osebe, v katerih korist ali škodo se ima pravo izrekat ali soditi; zato so vže stara ljudstva si mislila, predstavljala in slikala pravico kot boginjo se zavezanimi očmi, da bi na njo ne vpljivala zunanost osebe, katera se ima soditi.

Pa ne le pravično ima in mora biti pravosodje, marveč tudi hitro, ceno in umevno, ker le tedaj vgaja svojemu namenu in zadostuje ljudstvenim potrebam. Posledica temu je, da morajo sodniki biti ne le učeni in nepristranski, ampak tudi marljivi in ob ednem veščji jezika onega ljudstva, kateremu imajo pravo izrekat, katero imajo soditi.

Tudi naši državniki to priznavajo v teoriji, v praksi, v djanju so pa žalibog razmere vse drugačne. V absolutni dobi ni se nikjer Slovence izrekalo pravo, bodisi civilno, bodisi ka-

zensko v slovenskem jeziku, ampak izključljivo le v nemškem ali laškem, tako da niso Slovenci umeli sodniških odlokov in razsodb, ampak da so morali tolmača plačevati, ki jim jih je razlagal.

Odkar je nastopila vstavna doba jele so se sicer te prežalostne razmere nekaj boljšati, postale so na Kranjskem še precej povoljnej, a na Goriškem nismo še prišli do jezikovne enakopravnosti v klub postavnim odločbam in raznih ministrskih vredeb.

Začetka bilo je temu krivo, pomankanje sodnikov, slovenskega jezika zmožnih, potem pa slaba volja vstavovernih vlad in pa še dotičnih sodnikov. Od kar vlada sedanje ministerstvo, in še posebno dokler je vodil pravosodno ministerstvo baron Pražak zasukale so se reči nekoliko na boljše, ker posebno minister Pražak je za to skrbel, da so bili imenovani sodniki, zmožni slovenskega jezika in da so v slovenskem jeziku tudi vradovali. Ali kaj pomaga, to slovensko vradovanje se je opazovalo in se še opazuje le na Kranjskem, ne pa pri nas. Na Goriškem so bili in so tudi skoraj povsod nastavljeni slovenskega jezika zmožni sodniki, vendar se ti povsod ne spominjajo, kaj so njih dolžnosti, da bi morali odloke in razsodbe izdajati v slovenskem jeziku, ter se rajše poslužujejo laškega ali emškega jezika, katera jim bolj in gladkejšje tečeta in jim manj truda prizadevata.

Tem gospodom bi vendar resno priporočali, da bi svoje dolžnosti gledé vradovanja v slovenskem jeziku natančneje spolnjevali, in da bi se spominjali, da so nastavljeni zaradi ljudstva, in da jih postava veže ljudstvu pravo

izrekat v njemu umevnem, a ne v ptujem in nerazumljivem jeziku. Naj slabše se pa godi v tem oziru Slovence pri sodnijah v Gorici, in sicer toliko pri mestno-odredjeni, kolikor pri okrožni sodnji. Pri teh sodnijah je le laški kot uradni jezik; zatoraj se v zapisnike sprejemajo tožbe, pritožbe in prošnje vsakovrstne le v laškem jeziku, in mnogokrat podpiše dotični prosivec zapisnike, ne da bi jih bil prečital in razumel.

In vendar so nastavljeni tudi pri rečenih sodnijah vradniki, ki so zmožni slovenskega jezika; tudi je dalo pravosodno ministerstvo napraviti vse potrebne tiskovine v slovenskem jeziku in drugega ni treba, kaker da se jih naroči in rabi. Da se to do sedaj še ni zgodilo, moramo pripisavati edino le slabi volji gospodoma, ki ta dva vrada vodita. Na njima je tedaj in njima tudi resno priporočamo, da odstranite te nedostatke, ki bjejo postavi in narodni enakopravnosti naravnost v obraz.

Označili smo sedaj le na sploh, kako se pri sodnijah na Goriškem gledé slovenskega uradovanja postopa, a moramo se spustiti v podrobnosti gledé raznih obravnav, da pokažemo napake, ki se tukaj delajo. (Dalje prih.)

Govor posl. dr. vit. Tonkli-ja

v državnem zboru 30. aprila.

Visoka zbornica! Če tudi jaz danes kot generalni govornik govorim k tej točki, bodem sicer skušal svojo nalogo kot tako spolniti, vendar se bodem moral več ali manj omejiti le na zadeve svojih somišljenikov, oziroma na dežele, katere oni zastopajo, in potem hočem le na sploh omeniti, kako je s pou-

LISTEK.

Črtice o popotovanji v sv. dežele.

(Dalje).

Vodja imenovanega izglednega zavoda v Aleksandriji je P. Cattin, francoz, katerega ne smem in ne morem pozabiti. Z neizrekljivo ljubeznjivostjo in potrpežljivostjo nam je ta gospod pokazal hišo v vseh njenih delih in prostorih. V posamezne šolske razrede nas je peljal, kjer se je ravno v enem arabščina, v drugem nemščina učila. Fantiči bili so raznih narodov, ki so iz nemščine razne izreke in oddelke sv. pisma še precej urno povedali. Sami izrekovanje besedi je kazalo, da jim je nemški jezik trda kost. — Kar pa se zunanega prav dostojnega obnašanja, pozdravljenja in prezentovanja tiče, so pokazali, da iz zunajnega pristojnega, lepega obnašanja se razvijajo lepi ljudem in Bogu ljubi čuti, po katerih se izcimijo vsakovrstne čednosti in podlaga prave značajnosti. V vrtu omenjenega zavoda najdemo rastlince vseh vrst in razna drevesa. Tudi zelišča, kolikor se pod istim podnebjem gojiti da, so gojencem v poduk, razveseljevanje in občudovanje božje vsegamogočnosti v naravi. Posebno nas je zanimalo drevo na dvorišču, katerega veje, ki do tal visijo, se zemlje poprijemajo in vkoroninijo tako da iz enega dreva jih neštevilno postane. Omenjene veje, da se po nekem redu v zemljo vkoroninijo in rastejo, jih dotični vrtnar, tudi gojenci tako nastavljajo in vadijo.

da postane bajtica ali hišica le s takimi čudovitnimi vejicami. Ta drev je prinesen bil iz Indije.

Nekaj posebnega v Aleksandriji iz poprejšnjih časov je videti in to je na nekem pustem kraju iz razvalin starih egiptovskih kipov nastalem holmeu iz 4. stoletja, izdelani in v čast cesarja Dioclecijana postavljene 32 mt. visoki stebri iz enega samega kosa rudečega granita asuanskega. Vrh stebra je Napoleon Bonaparte o neki priložnosti dal veliko kosilo na gotovo zračnem Kapitelu. Nečimernost, nečimernost! Zdoli malo korakov od one stoberne 32 mt. visoke mize je nizko in tudi ravno mahomedaško pokopališče. Vtegnil je Napoleon s svojimi veselimi tovarši na vzdol pogledati in med kozarci šumečega nektarja v globočini srca vzdihniti: „Kar ste vi, bode-mo mi!“ Kam pa dalje bode-mo šli? Na tem od vseh strani odprtem pokopališču, ki je bolj puščobi podobno, kakor spoštovani shrambi človeških ostankov, kateri čakajo na vstajenje in zopetno združenje z neumerljivo dušo. Vse je tam zapuščeno in pozabljeno, vse vmazano. Tje zahajajo vsakovrstne živali, posebno somarji in druge umazane, divje živali, kakor hyene in šakali, ktere iz plitvega groba po noči iščejo spuliti kos smradnega trupla. — O krščanska vera! kako drugači vidi krščansko oko sam sebe svojo osebo tudi po smrti, vera ga tolaži, ker mu kaže kaj bode onkraj groba! — Najmanjšega znamenja ne vidiš v turški hranilnici brezdušnih teles. Debela plošča pograne vmrlega, ki brezupno pričakuje se s svojimi zopet snideti in se z njimi radovati, kakor nekdanj tu na svetu.

Kratki izlet je do Nilovega izliva, ki se Mah-

muđjev izliv imenuje. Iz tega izliva dobiva cela Aleksandrija potrebno vodo, ktero se z velikimi stroški in veličastnimi napravami filtrira. Kaj bi veljali Tri-buški ali St. Tomaški studenci za to bogato, pa gledé vode tako ravno mesto. Tik Nilovega kanala se peljemo skoraj uro daleč. Videli smo mimo gradé posamezne hiše turških prebivalcev v celi orientalski nesnagi in nemarnosti. Neko ženitovanje smo tudi videli na bregu Nila praznovati, ktero se je s tem vršilo, da so ženina v revno lupo spremljali ravno tako vmazani gostje, otroci večinoma, ki so na plošče tolkli in neke turške besede trobili do vrat neveste. Ženin stopi v prerevno lupo med temi zunaj primitivni gosti (ropotalci in bobnarji) svoj turški koncert nadaljujejo. V šalupi ženin nevesto in njeno starišo s čajem in kavo napiva. Se vè, vsi stojé, kajti mize ali stole so v takem poslopji nepoznan kiné.

Lo malo trenutkov od te ženitvanske slavnosti prišli smo do prav krasnega vrta, ki je lastnina nekakega Grka.

Izliv Nila (Kanal) je dal narediti nek Mahomed Ali leta 1819. Eno celo leto se je trudilo pri tem delu 250.000 mož, od katerih je 20.000 v onem času konec storilo. Ta izliv, ki ima svoj začetek pri Rosette koristi mestu in celej okolici Aleksandrije je edina voda za vse, kajti pol leta nimajo kaplice dežja. Iz tega izliva, kaker iz maogo družih, ki iz Nila pri Rosetti in Damiette zvirajo se razdihi zopet cela mreža drugih, ki močijo in rodovitno delajo Egiptovske zemljišča. Iz poti tik Nila vidiš brezštevilno bufalov (Büffel) volov, ki celi dan v vodi stoje do glave. (Dalje prih.)

kom na srednjih šolah, in kaj bi se dalo na njih predrugačiti in premeniti, kakor tirjajo in želé strokovnjaki.

V tem oziru moram poudarjati in zagotovljati, da so pri nas učenci na srednjih šolah zelo preobloženi. Tu moram pred vsem, kar z obžalovanjem storim, to konstatovati, da morajo na Primorskem, Korškem, Štajerskem Kranjskem učenici, ki so večinoma slovenske, oziroma italijanske narodnosti, na srednjih šolah pouk dobivati v tujem jeziku.

Ako se pomisli, da so ljudske šole večinoma, če tudi ne po vsem, osnovane na podlagi materinega jezika, da se otroke na ljudski šoli tudi poučuje v materinem jeziku, in da tedaj ti nimajo prilike privojiti si nemškega jezika do takrat, ko stopijo na srednje šole, ker se le tu pa tam in sicer prostovoljno nekoliko tudi nemščino udiijo, tedaj mi mora vsak prisnati in pritrditi, da so za take učence, ko vstopijo na srednjo šolo, kjer se jih poučuje edino le v nemškem jeziku, težave nepremagljive. Ali tu je treba vzeti še to v poštev, da dobivajo oni učenci, ki vstopijo na kak gimnazij, ne samo v navadnih predmetih pouk le v nemškem jeziku, ampak oni se morajo kaj s početka učiti še drugi in sicer latinski jezik. Oni se morajo tedaj hkrati učiti tri jezike, in ko pridejo v tretji gimnazijski razred, morajo biti se še grščine. Lahko je tedaj umeti, da pri teh okoliščinah in na taki način učitelji ne morejo vspešno poučevati, da učenci pri teh neznosnih težavah ne morejo z vspehom učiteljev slediti in se učiti, in da, ker je pouk v tujem jeziku, katerega dobro še ne umejo, tudi učitelje le slabo razumejo, včasih nekateri še celo ne; na taki način se pa tudi nameu pouka le težko ali vsaj le nepopolno doseže.

Zato morijo naše tirjatve, katere stavimo vže skos deset let, na to, da bi se vendar vže enkrat odpravile te nenaravne razmere na naših srednjih šolah in postavil se pouk na pedagogično edino pravo in pametno podlago, to je, da se dijaki tudi na srednjih šolah poučujejo v materinem jeziku. Le tedaj bo de tudi mogoče, da bodo pouk z vspehom poslušali in zmogli stavljeni jim naloge.

Mi se nismo nikdar postavili na to stališče, da bi se učenci ne smeli učiti tudi nemškega jezika, ker prav nasprotno je res; mi smo vedno povdarjali, da je nam veliko na tem ležeče, ako je našim dijakom dana prilika, da se temeljito in dobro prisvojijo tudi nemški jezik. (Tako je bil na desni c i), da se jim tako odpre obširno polje nemškega slovstva, kakor se pri nas na Primorskem tudi skrbi za to, da so slovenski otroci naučijo italijanski jezik, ker je tudi italijansko slovstvo eminentno kulturnega pomena in podaja spet obširno polje, na katerem se morejo učenci izobri "ti.

Ali smo dalje poudarjali in trdili, da bi bilo, ko bi pouk osnoval na tej edino pametni podlagi materinega jezika, tudi za priučenje nemškega jezika boljše preskrbljeno kakor pa je sedaj, ko se učence sili, da se morajo vse predmete učiti v tem jeziku, katerega ne razumejo. Skušnja namreč uči, da si človek kak drugi jezik, če se ga uči na podlagi materinega jezika, katerega dobro razume, veliko lažje in temeljitejše prisvoji, ker ne zadostuje, da si pridobi "copia verborum" ali zapomni le nekaj besed, ampak treba je, da segne v duh tujega jezika. To je pa le tedaj mogoče, če svoj materin jezik dobro razume, da lahko potem primerja, kako se da kaka misel v svojem in potem — kar je navadno drugače — v tujem drugem jeziku izraziti; tako je potem tudi treba, da se ves drugi pouk osnuje na podlagi materinega jezika. Zato se ne morejo vseliti naši učenci, ki so siljeni v tujem jeziku učiti se še drugih jezikov, ker so s tem učenjem preobloženi.

Jaz pridem tedaj še enkrat na neko misel, katero sem vže lansko leto pri proračunski razpravi izrazil, in sicer, da bi bilo bolje, ako bi se v onih deželah, v katerih je več deželnih jezikov, grščina poučevala le na višjem gimnaziju; potem bi bil prostor za priučenje drugih jezikov, namreč deželnih — in sicer materinega in drugih — in tudi latinskega. Pri teh jezikih tedaj bi se moralo na nižjem gimnaziju ostati in z njimi se zadovoljiti.

Jaz grem se svojo trditvijo še dalje in rečem, da bi se od grščine, ko bi se intenzivnejše poučevala, lahko na višjem gimnaziju nadomestilo to, kar bi jej odpadlo na nižjem. Učenci bi bili namreč duševno bolj razviti in v jezikovnem oziru boljše pripravljeni; in posebno v naših pokrajinah bi se učenci vcliko lažje učili grški jezik, ki ima veliko sorodnost s slovenskim. In s tem svojim nazorom nisem osamljen, ker dobro vem, da je tudi nadzornik ljudskih šol na Primorskem, ki je izvraten jezikoslovec in je ob ednem sestavil izvrstno grško slovnico za Italijane, prav na našem stališču. Ni tedaj nikakor mogoče, da bi se v vseh deželah šole vravnale po ednem kopitu. Tu je treba pred vsem gledati na to, kar je raznim pokrajinam lastno in kar razne dežele v jezikovnem oziru posebej za-se tirjajo, in potem je še le moč pravo določiti in vkreniti, ker le tedaj se bodo dosegli namenovani in zaželeni vapehi. Pri tej priliki, ko vže govorim o vseh na srednjih šolah, bi pa vendar rad

še omenil neko stvar, ki je posebnega in neprecenljivega pomena.

Jaz imam tukaj v mialih vzgojo na srednjih šolah. Jaz sem bil celo vrsto let ud deželnega svetovalstva.

Tukaj lahko marsikaj povem iz lastne skušnje, pa saj sem tudi sam vzgojen po sedanjem učnem načrtu. Mnogo izmed profesorjev na srednjih šolah premalo gleda in se ozira, da je treba učence tudi vzgojiti. Ti profesorji navadno skrbé za svoj predmet, in vzgojo učencev prepusté profesorju ver-tva, kar pa gotovo ne zadostuje, ko bi morali vendar vsi profesorji sodelovati.

Jaz sam sem imel profesorja, ki je bil izvraten jezikoslovec.

Ta profesor — žal da je vže vmrl — je koj pri vstopu v tretji gimnazijski razred pregledal učence, ogledal jih, ali so snazni in imajo očiščene črtilje, učil jih, kako se imajo lepo obnašati in kako in v kakih daljavi imajo pozdr vljati profesorje in druge ljudi. To, moja gospoda, je potreba in gotovo mnogo pripomore k dobri vzgoji.

Kaj bi pa rekel, če se profesorji — in to govorim iz skušnje — same sebe tako zanemarijo, da se učenci nad njimi razgledujejo. Jaz vem in zato lahko rečem, da so se učenci nekega gimnazija nad tem razgledovali, ker nekateri profesorji k pogrebu profesorjev in učencev niso pršli v črni obleki in a cilindrom, ampak da so se te slovesnosti vdeležili v iati zanemarjeni obleki, katero so imeli v šoli. To bi ne smelo biti, ko tudi to vpliva na vzgojo.

Jaz bi tedaj šolsko vpravo na to opozoril, da bi se na sploh tudi za to skrbelo, da bi se profesorji tudi na vzgojo ozirali in učencem na arca polagali, da se tudi v življenji spodobno in olikano obnašajo.

Jaz bi dalje gledé na preobloženo dijakov še na to opozoril da pride to preobloženo samo ob sebi, ker so za vsak predmet posebni učitelji, ker ima potem vsak učitelj svoj predmet za najvažnejši in ga smatra za edino zveličalnega. Tak učitelj tirja od vsakega učenca vse do pičice. In vendar je dognana in znana stvar, da niso vsi učenci za vse predmete ednako nadarjeni. Nekateri učenci imajo posebno nadarjenost za jezike, drugi za zgodovino, spet drugi za naravoslovje, še drugi pa za matematiko. Da bi eden in isti učenec imel za vse te predmete posebno nadarjenost, se le redko zgodi in na to bi se moral ozir jemati pri razredbi. Če kateri učenec v nekaterih predmetih izvrstno napreduje, bi se lahko z njim, da se mu olajša prestop v višji razred, pri drugih predmetih mehkejše postopalo. Veliko mojih sošolcev, katerim je šla v matematiki ali jezikih prav trda, so postali izvrstni juristi, drugi pa, katerim je zgodovina delala težave, so postali dobri matematiki, zemljemer-ci i. t. d. Ko bi se pa bilo s temi ostro ravna-lo, da bi se oni ne bili mogli dalje vpenjati, bi se jih bilo popolnoma vgonobilo in vničilo, med tem ko so sedaj povsod na svojem pravem mestu. Tudi na to naj bi se ozirala šolska vprava.

(Dalje pride).

Dopisi.

Dunaj, dne 6. maja (izv. dopis).

Z veliko radovednostjo, deloma z velikim strahom pričakovani prvi maj potekel je na Dunaji in v celi Avstriji mirno, le na Moravskem v mestecu Pranicu poskušali so delalci mir in red kaliti, ali vojaki so to podjetje koj v kalu zatrli. Tudi v drugih evropskih državah se je skoraj povsod mir in red ohranil, le v Parizu in na Španjskem so morali vojaki vmes segati, kjer je bilo tudi nekaj ranjenih. V Parizu bilo je po trgih in ulicah največ radovednega ljudstva zbranega, katero je potem svojo radovednost drago plačalo; med temi je bil tudi bivši predsednik republike, maršal Mac Mahon, kojega bi bili kmalu zaprli, ker se ni hotel policiji umakniti; in le njegov adjutant ga je tega rešil s tem, da je redarjem njegovo ime in njegov stan naznanil, in da so ga ti potem pustili iti svojo pot.

Na Dunaji bil je od nekdanj prvi maj imeniten dan, katerega so Dunajčani slovesno praznovali s tem, da so se v najlepši spomladanski prazniški obleki v Praterju, gojzdiči, ki je med Donajem in Donavo, shajali in se tamkaj razveseljevali. Posebno zanimiv je bil korso s kočijami v širokem in dolgem drevoredu, katerega se je vdeleževala vsa aristokracija, vse bogato meščanstvo in pa tudi cesarjev dvor. Presvitli cesar sami so po 4 uri popoldne v svoji krasni kočiji v Prater dohajali, in tudi vsi nadvojvode, tako, da je bil ta korso v resnici naj sijajnejši.

Letos bilo je vse drugače; izvolili si so bili ta dan delavci Prater za demonstracije, in sošli so se bili na tem prostoru v brezštevilni množici in posedli vse gostilne, ki se tam nahajajo. Pa tudi policija je bila na te demonstracije pripravljena; vže pred zoro zasedle so večje trume vojakov, konjikov in pešev vse te prostore, da bi, ko bi bilo treba, skrbeli za mir in red; izostalo pa je dunajsko meščanstvo, aristokracija in tudi cesarjev dvor. Presvitla

cesarica z nadvojvodinjo Valerijo vrnila se je bila ravno 1. maja zjutraj s potovanja, a odpeljala se iz Penzinga (Pečnika) naravnost v spomladansko bivališče v Lainz onkraj Schönbruna, presvitli cesar pa ostali so v Dvoru na Dunaji do 8. ure zvečer, in še le potem, ko so bile došle vgodne vesti iz vseh kronovin, da se ni nikjer mir in red resno kalil, so se odpeljali k svoji presvitli rodbini v Lainz.

V Praterju pa ni svirala nobena godba in tam so bili večinoma le delavci, vojaki, pa še nekaj radovednega ljudstva; toraj je imelo letos 1. maja dunajsko razveseljevališče vse drugo lice kakor druga leta. Pri takih policijskih pripravah ni čuda, da so delavci pametni ostali in se prav mirno in dostojno obnašali. Na jutro so imeli razne zборе in sklepali so povsod, da se ima delavni dan skrócić na 8 ur in ob enem zvišati dnevna plača držé se načela, da mora delavec na dan 8 ur delati, 8 ur razveseljevati se, 8 ur pa počivati. Kam to pelje, gospodje delavci na dalje ne premišlujejo!

Ako delavski stan natančneje pregledamo, pridemo do sklepa, da se jim že sedaj, z redkimi izjemami, ne godi ravno tako slabo. Za zboljšanje stanja delavcem storila je Avstrija že marsikake korake; naj navedemo le dotične obrtnijske postave; dalje postavo o zavarovanji delavcev in pa da so se ustanovile bolniške blagajnice. Da se da še marsikaj po postavni poti v tem oziru doseči, ne tajim; n. pr. vrediti bi se moralo za otroke, da bi ne smeli delati v tovarnah pred 15 letom in tudi ne po noči, in pa da bi se bolj skrbelo za ženske, katere imajo še posebne opravke v družini kot matere in soproge. Ti vprašanji treba bo še postavno rešiti in ustaviti vsako delo ob nedeljah, ker je treba tudi v tem oziru za to skrbeti, da se dovoli potreben čas tudi delavcem, da se morejo službe božje vdeležiti. Kar se pa tiče skrčanja dnevnega dela na 8 ur in ob enem zvišanja dnevne plače, zdi se mi ta tirjatev skoraj neopravičena. Gledé tega je treba v poštev jemati oba faktorja: delavca pa gospodarja tovarne, ali delavca in delodajalca ali kapitalista. Če ima delavec pravico do poštene, primerne plače, ima pravico tudi kapitalist do primernih obresti od naloženega kapitala; oba ta faktorja treba je v poštev jemati in najljubši primerje med njima, ker če bi ves dobiček pobral delavec in bi gospodarju kapital ne dajal obresti, bi ta ne imel več nobenega interesa na tovarni, na obitnem podjetju, in toraj bi odtegnil svoj kapital. Po tem pa tudi delavec ne dobi niti dela niti zaslužka. Do te posledice bi pa gotovo prišli, ako bi ostali delavci nepremaknjeno na tirjatvi, da se mora skrócić dnevno delo na 8 ur in ob enem zvišati plače.

Ako primerjamo delavce po tovarnah z našim kmetom, pokaže se koj strašansko razloček. Delavec v tovarni ima zagotovljen zaslužek vsaki dan, vsaki teden, celo leto; po zimi dela v gorkem, po letu v hladu, vselej pod streho, in če ne vživa vsaki dan mesene juhe in mesa in povrh še ne popije kak kozarec piva, ima to gotovo ob nedeljah in praznikih. Kako je pa z našim kmetom? Ta dela od zore do mraka na solcu, v držju, vetru; mesenel juhe in mesa ne more si privoščiti niti ob nedeljah in komaj le o naj večjih praznikih pride do tega. Kako je pa s plačo? Ako so vremena ugodna, ako pride o pravem času potreben dež in gorko solnce, če mu toča in suša prizanese in mu grozdja ne vgonobi strupena rosa; no tedaj pridela toliko, da poplača davke, preskrbi sebi in družini potrebne obleke in skromnega živeža; če pa pridejo vremenske neugode, potem je všo vse, delal je kmetič in cela družina zaman, in ni ne živeža ne plačila.

Zatoraj naj bi bili delavci nekoliko zmernejši s svojimi tirjativami, ker vsaka struna pokne, če se preveč nategne.

Vrnimo se k delavcem. Ti so pokazali 1. maja vojaško organizacijo in disciplino; shajali so se v Prater v tropih od 5 do 8 mož; obnašali so se dostojno na shodiščih in ob 6. uri zvečer zapustili so Prater v družinah stopaje prav po vojaško s zelenim perjem na klobukih, in še le v praterjevi zvezdi se razšli v malih tropih, kakor so bili došli. Ta organizacija je pa jako naravna, ker so bili skoraj vsi delavci vže vojaki, in ravno ta faktum daja mnogo pomisleka, ker sedaj in tukaj se pokaže senčna stran splošne vojaške dolžnosti!

V državnem zboru nadaljevala se je dolgočasna obravnava o državnem proračunu; navzočih poslancev je komaj ena tretjina, tako da se je bati vsaki hip, da zbornica ne bi bila sklepčna. Ker trajajo seje od 10. ure predpodne do 5. ure zvečer, ni čuda, da so tudi poslanci že vturjeni in vsi po zraku hrepenijo. Posebnega se ni nič pripetilo; omenjam naj le govora gosp. Nabergerja pri obrtniških šolah, ki je stavil resolucijo, naj bi vlada ustanovila na Proseku na državne stroške kamnarsko šolo še slovenskim učnim jezikom, in pa tudi govora gosp. grofa Coronini-a, kateri je grajal vlado, da ni dovolila, do bi se vnaževal brez carine bakreni vitrijol ki služi v pokončanje strupene trne rose; stavil je tudi v tem oziru posebno resolucijo.

O tej zadevi imam poročati, da je ustanovilo

poljedelsko ministerstvo v Briksleku na Tirolskem posebno tovarno za izdelovanje bakrenega vitrijola, katera ga bo toliko izdelala, kolikor ga bo treba proti strupeni rosi. Želeli je le, da bi ta tovarna postavila temu izdelku tako nizko ceno, da bi ga ne bilo treba vvaževati iz inostranstva, in da bi tej tovarni sledile tudi druge tovarne in ta izdelek prodajale po nizki ceni.

Vinogradnike po Goriškem po opozarjam na to, da naj si omislijo vsi brez izjeme potrebnega bakrenega vitrijola, in naj z njim prav marljivo trte škroplijo, ker, kakor se govori, finančno ministerstvo ne bode dovolilo odpisanih davkov, za vinograde po strupeni rosi poškodovane, ako bodo posestniki opustili škropljenje trt z bakrenim vitrijolom, ker s tem bodo posestniki sami krivi če jim trta ne bode obrodila. Toraj vinogradniki pozor!

Politični razgled.

Pretekle dni so bile na Dunaji ministerske konference, katerih so se vdeležili skupni ministri, ministerska predsednika grof Taaffe in grof Szapary, kakor tudi finančna ministra Dunajewsky in Weckerle; 5. t. m. pa je bil pod predsedništvom cesarjevim ministerski svet; pri teh posvetovanjih je šlo za to, da se sestavi in odobri skupni proračun, ki se ima predložiti delegacijam. Razprava o državnem proračunu se letos kaj urno vrši in nadejati se je da konča drž. zbor svoje delo ali reši vsaj najnujnejše predloge do srede maja. Da gre delo tako hitro izpod rok, se je zahvaliti veliko podpredsednikoma drž. zbora, ki prav sedaj za časa ravprave o proračunu mesto zbolelega dr. Smolke predsedujeta; druga leta so razni govorniki, ki niso prišli k besedi v generalni razpravi, pa pri nadrobni govorili k posameznim točkam o vseh mogočih stvareh, in tako se je vsako leto razprava zavlekla; a letos ne gre več tako; v nadrobni razpravi mora vsak govornik k stvari govoriti, če ne, ga predsednik koj k stvari kliče ali pa mu kar besedo odvzame, če ne vboga. Posebno mladočeški poslanci, in med temi se še naj bolj odlikujeta grof Lažansky in dr. Vašuty, hočejo kadekoli se oglasijo, pri vsaki točki proračuna govoriti o pemski stvari, in o češkem pravu.

Iz budgetne razprave zadnjih dni naj omenimo, kar je govoril grof Coronini. On je v daljšem govoru kazal na škodo, ki jo vinorejcem prizadeva strupena rosa, ter je obžaloval da vlada ni vslišala njegovega predloga vsled katerega bi bilo vvaževanje bakrenega vitrijola prosto carine, in da vlada menda tega zaradi tega ni storila, ker se je bala za domače društvo, ki tako blago izdeluje. Ali če pomislimo, da je imelo dotično društvo lani 12 odstotne obresti od naložene glavnice, bi vendar še vedno dobro shajalo, če bi se za vinorejce nekoliko omenjene galice vpeljalo iz vnanjih dežel. Konečno je govornik priporočal resolucijo, katera vladi naroča, da naj prej ko mogoče s posebnim postavnim načrtom za odmero zemljiškega davka vpravna nove vrste po strupeni rosi poškodovanih vinogradov.

Pri proračunu finančnega ministerstva je bil tudi razgovor o iztirjanju davkov in davkarskih eksekutorjih; nekateri poslanci so se posebno pritoževali, da iztirjanje davkov prizadeva preobilne troške in da so tudi zamudne obresti previsoke. Tem pritožbam nasproti je ministerski svetnik poudarjal, da je vlada sama od sebe v zadnjem času vpeljala mnogo polajšav pri iztirjanju davkov, ter da je finančni minister za male davkoplačevalce zdatno znižal troške za opomine in rubeže. In po ministerski odredbi je bilo na Goriškem teh olajšav deležnih 15.896 davkoplačevalcev z 6.571 gld. Isti ministerski svetnik je dalje še omenjal, da je bilo vže v tem letu do 28. aprila zemljiškega davka odpisanega 1.635.302 gld., da so se eksekutivni troški zelo znižali in da se tudi število rubežev od leta do leta manjša. Včeraj se je začela razprava o proračunu kupčijskega ministerstva.

Mladočehi so hoteli na vsak način, da bi dr. Riegru, voditelju Staročehov, dali

njegovi volivci nezaupnico. In res, skovali so tako nezaupnico v vredništvu „Narodnih listov“ in vsled agitacije Mladočehov je večina volilnih mož, se zvičajo zapeljanih, ki so bili lanske leto kot taki voljeni v njegovem volilnem okraju, podpisala to nezaupnico in jo objavila v glasilu Mladočehov. Ali toliko mestno županstvo v Semilu, rojstnem kraju dr. Riegra, kakor tudi okrajni zastop v Železnem Brodu sta vže protestovala proti tej nezaupnici in izjavila, da so oni volilci vže zgubili svoj volilski mandat in da ima volilni okraj v svoji večini še vedno nemejeno zaupanje do skušanega narodovega voditelja in svojega največjega dobrotnika. Ni čuda, če je taka tudi na Slovenskem, ker s Češkega se je zasejalo seme razkola v Ljubljano in od tod celi Sloveniji.

Srbski cerkveni kongres je v seji 1. maja volil patrijarha; škof Jurij Branković je dobil 41, škof Živković 11 glasov, 18 volilcev pa se je glasovanja zdrževalo. Najbrže dobi ta izvolitev tudi najviše potrjenje.

Nemški državni zbor je tudi sklican v zasedanje; v torek je cesar Viljem zbor odprl s prestolnim govorom, v katerem cesar pred vsem omenja delaysko vprašanje in kaže tudi na način, po katerem bi se dalo rešiti; dalje zatrjuje, da hoče on in njegova vlada skrbeti in se potegovati za ohranjenje miru, a pri vsem pravi, da bode trebalo vojaštvo tudi v mirnem času pomnožiti; in v to svrhu se bode drž. zboru predložil potreben postavni načrt. Po tem postavnem načrtu se bode pehota pomnožila za 5000, topništvo pa za 6000 mož.

Crispi je dobil od senata nezaupnico; senat ni sprejel prav tako in nespremenjeno onega postavnega načrta o nabožnih ustanovah, kakor je hotel Crispi, ker večina senatorjev vendar ni hotela temu privoliti, da bi vlada lahko po svoji volji premoženje od onih ustanov, ki imajo služiti v nabožne namene, konfiskovala in rabila v druge namene. Postavni načrt pride tedaj še enkrat v poslaniško zbornico in tu se bode odločilo, ali Crispi ostane ali pa gre.

Kakor listi poročajo, je preiskava v Parničevi zaroti končana, in tudi vže imenovano vojaško sodišče. Preiskava je neki pokazala, da je ruski poslanik v Bukareštu vže od 1. 1888 sem po Bolgariji podpihoval proti princu Ferdinandu in njegovi vladi. Iz pisem, telegramov in drugih listin, katere so prišle v roke preiskovalnemu sodniku, da se očitno dokazati, da so bile odlične ruske osebe vpletene v zaroto proti princu, da je vlada ruska ne samo vedela za vse te spletke, ampak tudi z rubelji skušala podkupiti vplivne Bolgare.

Domače in razne vesti.

Procesija na sv. Goro, katera se priredi po posredovanju tukajšnjega katoliškega društva, bode 19. t. m. Prav te dni se je razposlala do vseh dušnih pastirjev goriške nadškofje okrožnica, v kateri se jih vabi, da pripeljejo svoje duhovnjane k procesiji v obilnem številu.

Sv. Oče Papež so dovolili sv. blagoslov in popolnoma odpustek za to procesijo.

Duhovske premembe. V. č. g. Mihael Cenčič, vikarij v Deskleu, je stopil v stalni pokoj in se je naselil tukaj v Gorici.

Imenovanje. Justični minister je č. g. Fr. Tomsig-a, župnika v Villi Vicentini imenoval dušnim pastirjem v Kaznilnici v Gradišči.

Prednikom zavodu vemišenih bratov v Gorici je izvoljen doseadanji podprednik č. g. Fructuosus Mayer.

Visoki dar. Nj. Vel. presvitli cesar je vemišenim sestram v Gorici podelil 300 gld. za zgradbo kapelice v bolnici, katero one oskrbujejo. Kapelica boče v onem oddelku bolnice, katerega sedaj in prav urno dozičujejo.

Volitev v mestno starešinstvo. Cesar se nismo nadejali, se je zgodilo. V sredo so volilci III. razreda popustili kandidata, katera je liberalna „Corrierejeva“ stranka priporočala, na cedilu, in velika večina volilcev se je odločila za dva smerna in kon-

servativna gospoda in jih počastila z mandatom v mestni zastop. Izvoljena sta L. Lašček, rodom Slovenec, z 178, in A. Poli z 176 glasovi; v manjšini sta ostala dr. Fr. Marani, predsednik „Pro patrie“ in J. Bombig. Začetek je dober; da le ne skazita II. in I. razred, kakor se je zgodilo v Ljubljani!

„Viener Zeitung“ naznanja, da je postava, sklenjena v zadnjem zasedanju dež. zbora, ki zadeva pokrije troškov pri zidani in vzdrževanju katoliških in duhovnijskih poslopij, dobila najviše cesarsko potrjenje.

Nove znamke za pisma po 2, 3, 5, 10, 15, 20, 50 kr; 1 gld., 1 gld. 50 kr. in po 2 gld. pridejo meseca junija v promet.

Vabilo. II. veteransko društvo za Gorico in Gradišče bode imelo v nedeljo 11. maja t. l. ob 11. uri predpoludne v dvorani gostilne Dreherjeve „Via giardino“ št. 14 občni zbor, h kateremu vabi vse društvenike Društveno vodstvo.

Delalsko podporno društvo v Trstu nam je poslalo račun in poročilo za leto 1889, in katerega posnamemo, da so udje možkega oddelka vplačali tednine in pristopnine 11.381 gld. 75 kr., ženskega pa 1264 gld. 60 kr.; podpore, pogrebščine, zdravila in kopolji so znašale pri možkem oddelku 8800 gld. 20 kr., pri ženskem pa se je izdalo za podporo bolnim udinjam, porodnino, pogrebščino in zdravila 1027 gld. 94 kr.; zdravnikoma za možki oddelk se je izplačalo 1800 gld. Koncem leta (je imelo društvo (moški in ženski oddelki) v gotovini 15.017 gld. 32 kr., ostalo premoženje je znašalo 3221 gld. 73 kr.; družabnikov je štel možki oddelk koncem leta 973, ženski pa družabnic 193, predsednik prvega oddelku je g. M. Mandić, drugemu pa je načelnica Marija Schmidt.

Rimski katolik. Zadnje dni preteklega tedna je izšel in došel nam v roke II. zvezek l. 1890. Vsebinska tega zvezka je raznotera in zanimiva, in videti je, da vrednik dr. Mahnič ni tako onamljen, kakor so nekateri trobili med svet, ampak da so krog njegovih sodelovalcev mnogi in tudi raste število narodnikov. Obseg II. zvezka je ta le: „Katoliški škofje pa politika“. Naši škofje o ljudski šoli predvlastitilnostimi leti. Katoliška cerkev pa političko strankarstvo. — „Vera in ljubezen“. Prihodnja cerkev ljubezni. Krščanstvo masonsko. Ni mogoča edinost v hotenji in delovanji brez edinosti v nazorih. Kako je tudi vernim Slovincem nemogoče skupno za narod delovati s brezverci — tudi slovenskimi. Ne ostaja nam tedaj drugega, nego ločiti se od liberalcev ter postaviti se na čisto katoliško stališče! — Slovenski katoliški shod: „Ljudska šola pa ljudski učitelji“. V katerem duhu se izobražajo ljudski učitelji? — „Pisma brezvercem“ o najvažnejših filozofskih in verskih vprašanjih. — III. Večnost. Bivanje nadvotnega, osebnega Boga. Atomi. — Goethejev „Faust“ in Dantejeva „Divina Commedija“. — „Ortice o ruski cerkvi“. Misijonska slavnost ruske cerkve. — Jezuiti latinizatorji? — Mistr Jaa Hus. — Česti bratři. — Njih novodobni častivoi. — Prvi kristijani v Rusiji. — Narodni divadlo v Pragi — in bodoče gledališče v Ljubljani. — Listek: Ahasverus, večni jud. II. Ahasverus pride drugič na Slovensko. Slovenci so sicer napredovali v marsičem, najde pa, da ne znajo še špekulirati. — Metamorfoze Mateja Kršpina iz pruskega kraljestva. — Slovestvo: Nekaj o najnovejšem „realizmu“ v slovenskem slovstvu ali A. Aškerc: „Balade in romance“. — Se oden vzgled mladostovskega „realizma“. — Raznoterosti: Monatschrift für christliche Socialreform. — Liberalizem pripravljaja pot socializmu — v šoli. — Jezuitska odgoja. — Framasonski recept. — Izhodna in zapadna cerkev. — Knjižica: „Kto prav“. — Opšti Imovinski zakonik za knjaževino Crnu Goro. — Profesor leidske univerze o sv. Tomažu Akvinskem. — Amara Pelicgrina, rimska dopisovalka dr. Bey-schiaga v Hali. — Naše telo in mi. — Rimski katolik“ izhaja štirikrat na leto v zvezkih, in vsak zvezek obsega vsaj 69 strani (zadnji celo 127); celi tečaj stane 2 gld., posamezni zvezki se prodajajo v „Katoliški bukvarni“ v Ljubljani, ki ima opravištvno lista, ter sprejema naročbo in naročnino.

Listnica uredništva. G. A. L. v K Vprašate, ali bomo, kaj odgovorili? rečemo, da ne, in sicer zato, ker nam ni za prepis, ampak mir. Ako nam bode prostor preostajal, priobčimo v prihodnji številki iz dotičnega članka „Slov. Nar.“ oni del, ki se ozira na goriške razmere.

Štev. 135

Op.

Oznanilo.

Ravnateljstvo zastavljavnice (Monte di Pietà) ustanovljene po grofu Tharnu v Gorici naznanja, da bode dne 9. junija 1890 in naslednje, javna dražba (kant) nerezanih zastav l. četrta leta 1889 t. j. tiste, ki so bile zastavljene meseca januarja, februarja in marca 1889.

V GORICI dne 1. maja 1890.

Kmetovalci pozor.

Ker se je strupena rosa ali peronos. viticula pokazala po raznih poročilih že v mnogih krajih na Goriškem, kakor tudi na kmet. šoli, slov. oddelka in ker mnogi kmetovalci povprašujejo ustmeno in pismeno, kako da se namreč pripravlja bakrena galica, kakor tudi rabi, je odločilo šolsko vodstvo celi prihodnji teden t. j. od 12. do 18. tek. mes. za praktične vaje, katere se bodo vršile vsak dan od 7 do 10 ure zjutraj in od 3 do 6 ure popoldne.

Podpisano vodstvo vabi vse kmetovalce, ki še niso v tem izurjeni, da se vdeležijo obilno teh vaj.

V Gorici, dne 8. maja 1890.

VODSTVO DEŽ. KMET. ŠOL. SLOV. ODDELKA.

Štev. 1336/90

Okrožnica

veem županstvom pokrajine grofije Goriške in Gradiške. Naznanja se s tem, da se službine in delavske bukvica od 1. maja t. l. naprej ne bodo dobivale več v deželni uradi, ker jih je deželni odbor v prodajo izročil Seitz-ovi tiskarni v semeniški ulici. Tam se bodo prodajale po znižani ceni dvanajstih krajcarjev vsak komad.

Knjižice obsegajoče po 44 strani na konceptnem papirju, vezane v svitlo rujave platnice (delavske) in v modre platnice (službine) so na prvi strani previde s pečatom dež. odbora, in samo take se smejo prodajati.

Naročbe naj se torej pošiljajo neposredno Seitz-ovi tiskarni; a priskrbljeno je, da se bodo knjižice odpošiljale prosto poštino.

Deželni odbor v Gorici, dne 11. aprila 1890.

deželni glavar
CORONINI.

A. MAZZOLI

LASTNIK

DROGERIJ V VIA DEI SIGNORI IN VIA
GIARDINO V GORICI

ima veliko zalogo

bakrenega vitrijola

iz znane tovarne kemičnih izdelkov v Aussig na Pemskem. Merodajni vinorejci priznajo, da je ta bakreni vitrijol boljši kakor vsak drugi.

V zalogi dobi se tudi Cement Portland prve vrste, iz slavnoznane tovarne gg. Egger in Lüthi v Kufstein; kakor tudi rimski Cement (Calce idraulica) iz Weissenbach. Ti dve vrsti „Cementa“ odlikujeta se od vseh drugih, ki so sedaj v prometu.

Nadalje preskrbljen je s Carbolineum t. j. tekočino, ki je izvrstno preservativno sredstvo proti mokroti, črvovinu in gnjilobi lesu; zlasti priporoča se za reči, ki so izpostavljene vremenskim neugodam ali pa ki so pod vodo.

Ta „Carbolineum“ rabi se tudi z najboljšim uspehom proti nekaterim mercesom, ki posebno sadnim drevesom veliko škodo delajo.

Vedno dobivajo se tudi raznovrstne oljate in suhe barve, kakor tudi črnila.

Cene so primerne in ni bati se nobenega tekmovanja.

Odlikovanje z svetovnih razstav:

v Londonu 1862, Parizu 1867, na Dunaji 1873
in spet v Parizu l. 1878.

Prodaja klavirjev s plačilom na obroke.

Klavirji za koncerte in za dom, kakor tudi pianini iz slavno znane firme: Gottfried Cramer, Wilh. Mayer na Dunaji prodajajo se po 380 gl., 400 gl., 450 gl., 500 gl., 550 gl., 600 gl. in 650 gl.

Klavirji drugih firm po 280-350 gl.; pianini drugih firm od 350-600 gl.

Dobijo se vedno v

A. Thierfelder-jevi

prodajalnici in posojilnici klavirjev na Dunaji, VII, Burggasse 71.

Izdaten, stalen, postransk dohodek si lahko prislužijo sposobne in zanesljive osebe (doluženim žendarmom se daje prednost), ki pridejo večkrat z občinstvom v dotiko.

Poprašuje se:

„G. S. 1890,“ Graz postlagernd.

PRODAJA PAPIRJA

Tiskarna Pallich

v Gorici — Travnik 6

Prodajam po najnižji ceni vse, kar je potreba za pisanje in šolsko rabo. Tiskam knjige in drugo. Imam v zalogi tiskovine za občinske vrade, šolske, molitvene knjige, liste ilustrirane in za modo, slovstvena dela vseh strok.

Tiskovine vsake vrste se oskrbujejo točno in najceneje.

Nadejaje se mnogih naročil se priporočam z odličnim spoštovanjem

J. Pallich.

VINSKE IN SADNE STISKALNICE

najnovejša sestave prav pripravne in za 20% bolj močne kot druge.

NA DERŽAVNI SADNI RAZSTAVI NA DUNAJU

meseca oktobra 1888 kot najboljšo spoznane in s Permin darilom obdarovane.

MLINE za grozdje in sadje

izgotovljajo in prodajajo

Ph. Mayfahrt et Co.

Fabriken landwirthschaftlicher u. Weinbau-Maschinen, Eisengiesserei und Dampfhammerwerk

Dunaj II, Frankfurt a. M. u. Berlin N.

KATALOGI in usako pojasnilo na zahtevanje gratis in franko.

— Sposobni zastopniki se iščejo ter dobro plačajo. —

Posilja blago dobro upravljeno in poštino prosto!

Teodor Slabanja

rebrar v Gorici, ulica Morali št. 17.

priporoča se vljudo pri visoko častiti duhovščini v napravo cerkvenih posod in orodja najnovejše oblike, kot: monstraue, kelihov itd. itd. po najnižji ceni.

Stare reči popravi, ter jih v ognji pozlati in posrebrti. Na blagovoljno vprašanje radovoljno odgovarja.

Posilja blago dobro upravljeno in poštino prosto!

Nelle tutte trafiche nonché negozi di galanteria.

Depotio generale: OTTO KANITZ & Co. VIENNA.

„Unio catholica“

vzajemni zavod za zavarovanje škod na Dunaji, I., Bäckerstrasse 14.

koncesijovan valed ministrske naredbe z dnem 28. februarja 1889.

Zavod zavaruje:

Premakljivo in napremakljivo premoženje proti škodi po požaru, strelu in eksploziji — za taka zavarovanja jamčijo solidarno prvi vzajemni zavarovalni zavodi, kateri so člani razdelilnega društva vzajemnih zavarovalnic. Valed zveze z vzajemnimi zavarovalnimi zavodi zamore „UNIO“ zavarovanja v največji vrednosti sklepati in daje na podlagi te zveze svojim zavarovancem največjo varnost. Vsakoletni prebitok razdelil se bode med zavarovance.

Zavod vpeljal je tudi novo, doslej še ne poznato stroko zavarovanja, namreč:

Zavarovanje cerkvenih zvonov proti prelomu ali razpoku. V to stroko spadajo one škode, katere niso posledici požara, temveč ki nastanejo valed družih katerih-koli slučajev. K vdeležbi v tej zavarovalni stroki vabijo se vsi prečastiti cerkveni predstojniki.

Tudi posreduje zavod pri prvih vzajemnih zavarovalnicah

zavarovanje na življenje in proti neugodam.

Vprašanja glede zavarovanj blagovolijo naj se podpisnemu glavnemu zastopu ali p. okrajnim gospodom zastopnikom dopošiljati.

Zastopništva po deželi oddajamo zaupnim osebam, katere se naj pismeno ali ustno pri podpisnem glavnemu zastopu oglašajo. Za Gorico imenovali smo gospoda M. Kersiča našim zastopnikom.

Ljubljana, meseca februarja 1890.

Glavni zastop zavoda „UNIO CATHOLICA“ v Ljubljani

za Kranjsko, Spodnje-Štajarsko in Primorsko.

JOSIP PROSENC.

V samih osmih letih po iznajdbi na stotine priznanj pridobila si je: Rih. Gaertner-jeva tekoča francoska likavna mast za čevlje.

V eni minuti svetijo se čevlji kot zrtalo, ne da bi jih krtačil. Pomažejo se čevlji samo s to mastjo in v trenutku postanejo in ostanejo tudi črni in svetli saj za 8 dni. Mokrotja jej nič ne škodi, da ta mast zabrani celod, da se čevlji tako lahko ne premočijo. Priporoča se posebno valed duhovščini, p. n. oficirjem, oskrbnikom, logarjem in sploh vsakemu. Pri c. in kr. vojnih je že davno v navadi. — Tudi konjska oprava čisti se lepo s tem mazilom.

Posilja se prosto pošt.: 2 skl. za 1.30, 6 skl. za 3 in 12 skl. za 4.80.

Kemična tovarna RIH. GAERTNER, c. in kr. vojni eskerbovalec, Wien, Giselastrasse 4.

Prodaja se pri večih kupcih, usnarjih in čevljarjih. V Gorici ima zalogo: EMILIO GENTILI, Via Signori.